

8 Modelboerderij
Bruggelaan 62
8426 BH Appelscha

Hier staat een van de buitenkant te bezichtigen modelboerderij, gebouwd in 1914, ontworpen door architect O.M. Meek. Dit rijksmonument, gebouwd in de vernieuwingsstijl, is destijds neergezet als modelboerderij, bedoeld om belangstellenden in te wijden in eigentijdse bedrijfsvoering. Kom jij deze modelboerderij bekijken? De eigenaren vertellen graag meer over de geschiedenis. Komende jaren wordt de binnenkant gerenoveerd en in oude luister hersteld. Dán ben je ook binnen welkom.

9 Dorpskerk
Hoofdweg 42
8424 PM Elsloo

klokkenstoel is dit voorjaar opnieuw in de verf gezet. Op de begraafplaats kun je negen graf-trommels bewonderen en zien hoe teksten op oude grafstenen weer leesbaar zijn gemaakt.

10 Woonboerderij
Hoofdweg 54A
8424 PN Elsloo

In Elsloo staat een klein boerderijtje met een schuurtje onder een rieten dak. In de top-gevel zie je twee 6-ruitsvensters, de woning heeft een mooi figuur in het metselwerk aan de voorkant van het huis. Dit is een rijks-monument, dat in 1850 gebouwd is. Meer informatie lees je op het informatiepaneel aan de overzijde van de woning.

11 Vesuvius Tjasker

Stobbepoel, Haerweg in Tronde. Het fiets- en wandelpad is te vinden als je zorgboerderij De Stobbepoele (Haerweg 3, Elsloo) voorbijloopt of fietst.

Het bestuur van de Fryske Mole is trots dat haar molen, de Vesuvius Tjasker, meedoet aan de Open Monumentendag. De laatste jaren is er veel gebeurd om de molen in ere te herstellen. Onder andere is, samen met de ijsclub en Oudejaarsploeg Vesuvius uit Elsloo, de biotoop van de omgeving vanuit het zuidwesten verbeterd door struiken en bomen te verwijderen. Hierdoor ontstaat een betere windvang. De molen is geveerd, de vier zeilen zijn vernieuwd en de uitstroom (de zogenaamde Utskoat) over de ijsbaan naar het eilandje is hersteld. De plek van de molen is uniek langs een mooi fietspad midden in de natuur en een prachtig rustpunt tijdens een fietstocht.

12 Laurentiuskerk
Brink 10
8423 TE Makkinga

De kerk uit 1777 is gebouwd ter vervanging van een kerk die gewijd was aan Bonifatius. De driezijdig gesloten kerk is gebouwd naar plannen van meester-timmerman Theunis Thomasz. Boven de ingang een gevelsteen (1775) in rococo stijl met de namen van de kerkvoogden Jan Dirks en Jan Pyters. De ingebouwde toren met ingesnoerde spits heeft een windwijzer in de vorm van een paard. Er hangt een klok uit 1463 en een klok uit 1950 van de Gebroeders Van Bergen, die één door de Duitse bezetter gevorderde klok verving. De kerk is een rijksmonument. Enthousiaste vrijwilligers geven je een rondleiding door de kerk. Hier zie je onder andere de preekstoel (1776), die ook gemaakt is door Theunis Thomasz en het kabinetorgel uit 1866, die gebouwd is door P.J. Adema. Er zijn enkele zerken met de wapens van de familie Lycklama à Nijeholt.

13 Korenmolen De Weijert en Museum Oold Ark
Lyclamaweg 15
8423 TC Makkinga

In Korenmolen De Weijert word je rondgeleid door vrijwilligers die het verhaal vertellen van molenaar Weijert Zeepvat, die zijn molen verhuisde uit Gorredijk naar de huidige plek. In 2025 is dat 100 jaar geleden. Kinderen kunnen muizen zoeken en leren spelenderwijs over de molen. Ter gelegenheid van Open Monumentendag is ook het Museum Oold Ark geopend. In Museum Oold Ark word je rondgeleid langs oud-Nederlandse beroepen. Alles is zo opgezet dat het lijkt alsof de ambachtsman er net uitgestapt is. Bij veel beroepen zijn films met oude beelden over het beroep te zien.

14 Fototentoonstelling over de tram
in Ooststellingwerf
Stationsplein 2
8431 EZ Oosterwolde

Het voormalige tramstation, met gepleisterd, hoger opgaand middendeel, werd in 1911 gebouwd als eindpunt van de tramlijn Oosterwolde-Gorredijk en dient tegenwoordig als café. Naast het café (t.h.v. Dertien Aprilstraat 22) kun je een fototentoonstelling bekijken over de tram in Ooststellingwerf.

15 Dorpskerk
Brink 26
8431 LD Oosterwolde

De Dorpskerk van Oosterwolde is een monumentale kerk en beeldbepalend voor Oosterwolde. De eigenaar van de Dorpskerk is de stichting 'Vrienden van de Dorpskerk'. Zij willen de kerk in stand houden en exploiteren, inclusief de klokkenstoel en het Noormanorgel. Vrijwilligers geven een rondleiding in de kerk en op de begraafplaats en vertellen meer over de geschiedenis. Je ziet onder andere een eeuwenoud doopvont en grafmonumenten met bijzondere grafpoëzie en grafsymboliek. In 2023 is de kerk gerestaureerd en afgelopen voorjaar is de klokkenstoel gerestaureerd. Vrijwilligers laten graag de resultaten hiervan zien!

16 De Laurenstsjerke
Geert Wolter Smitweg 5
8435 WG Donkerbroek

De Laurenstsjerke is gebouwd in 1714 op de fundering van een oudere kerk. Enthousiaste vrijwilligers geven een rondleiding door de kerk en over de begraafplaats met klokkenstoel. De bijzondere eikenhouten kapconstructie in de kerk is hergebruikt eiken, wellicht afkomstig van de vorige kerk. Voor mensen die goed ter been zijn, is de dakconstructie te bezichtigen! De preekstoel en het doophek zijn van de vorige kerk. In de kerk staat een orgel dat in 1720 gemaakt is voor de Katholieke Kerk te Jutphaas en in 1879 overgeplaatst is naar Donkerbroek. Naast de kerk staat een dubbele klokkenstoel met een gelui van twee klokken. Waarvan één klok in 1520 is gegoten door G. van Wou en J. Schonenborg. Deze klok heeft een diameter van 111,4 cm. De andere klok is van een anonieme gieter uit de 14e eeuw en heeft een diameter van 89,3 cm. De klokken worden automatisch geluid om 8.00, 12.00 en 18.00 uur. De klokkenstoel staat op het kerkhof waar sinds ongeveer 1920, op een enkele uitzondering na, niet meer wordt begraven. Op het kerkhof zijn o.a. grafmonumenten van Fruitier de Talma en Geert Wolter Smit. Naar beiden zijn straten in het dorp genoemd.

17 Keuterboerderij
Vaart Westzijde 6
8435 WB Donkerbroek

In Donkerbroek staat een voormalige keuterboerderij met krimp, gebouwd in 1865. Krimwoningen zijn langwerpige, eenvoudige huizen met een schuur onder een doorlopend dak, waarvan het voorste woongedeelte smaller is dan de rest. De bewoners heten je hartelijk welkom om een kijkje te nemen in en rondom de woning, waarbij zij de oude elementen van de oude boerderij laten zien en zullen vertellen over de restauratie van deze woning. Aan de hand van oude foto's kun je een kijkje nemen terug in de tijd.

Informatiegegevens:

Informatie: ooststellingwerf.nl/omd

Voor meer informatie kun je contact opnemen met Anneke Hageman:

✉ infomonumentenoooststellingwerf@gmail.com

☎ 06 - 54303694

OPEN
MONUMENTEN
DAG

Zaterdag
14 september
van 12.00 -
17.00 uur

Open Monumentendag 2024

Ooststellingwerf heeft een rijke historie. Die historie gaat om meer dan alleen maar ons monumentenbezit, maar monumenten maken daar wel deel van uit. Op zaterdag 14 september krijg je de kans om verschillende monumenten in onze gemeente van buiten en sommige ook van binnen te bekijken. Bewoners van monumenten en vrijwilligers van organisaties die een monument beheren en gebruiken vertellen op deze dag met veel enthousiasme over hun monument. Er zijn exposities over de geschiedenis van deelnemende panden en rondleidingen waarbij van alles over de geschiedenis van monumenten en hun omgeving wordt verteld. Ook zijn er bij een aantal monumenten activiteiten voor kinderen. De entree is gratis.

Het thema van de landelijke Open Monumentendag 2024 is 'Erfgoed van routes, netwerken en verbindingen'. Ooststellingwerf hanteert daarbij de slogan 'Onderweg!'. Dat refereert aan het op reis zijn van A naar B, het letterlijk in beweging zijn en de transformatie van oud naar nieuw. Reizen doe je via (historische) routes, je ontmoet mensen waar je verbinding mee maakt en bent onderdeel van verschillende netwerken. De Open Monumentendag is een echte 'Doedag', waarbij je op pad gaat van monument naar monument.

Volg de route en ontdek bijzondere verhalen
Welke invloed heeft bijvoorbeeld de tram gehad in de gemeente Ooststellingwerf? Welke verhalen gaan schuil achter al die monumenten en gebouwen die deel uitmaken van het gebouwde en ongebouwde erfgoed van Ooststellingwerf? Tijdens de Open Monumentendag vertellen monumenteigenaren en vrijwilligers je meer over het verleden en heden van al dat moois.

ROUTE LANGS DE TE BEZICHTIGEN MONUMENTEN

2-3 uur
+/- 50 kilometer

1 Wáldhuske

Meidoornlaan 12
8433 MA Haulerwijk

Aan de voormalige Eilerwijk, nu Meidoornlaan 12, in Haulerwijk, vind je nog één van de in 1913 gebouwde Wáldhúskes. Bij de woning vertelt de eigenaar meer over de geschiedenis van zijn woning, het restauratieproces en je kunt zien hoe de oude elementen in de moderne woning zijn verwerkt.

2 Kerkhof en klokkenstoel

Zuideinde 28
8428 HE Fochteloo

In Fochteloo zijn het kerkhof en de klokkenstoel te bezichtigen. Er is een vrijwilliger aanwezig die je meeneemt in de geschiedenis. Hij kent enkele bijzondere verhalen! De contouren van de vroegere kerk zijn nog zichtbaar. Tijdens jouw bezoek kun je ook genieten van de prachtige flora die begin september in volle bloei staat.

3 Augustinus-State

Vaart Zuidzijde 80
8426 AH Appelscha

De Augustinus-state is vanaf de weg te bewonderen. Dit huis is in 1848 gebouwd in opdracht van de Heeren Compagnons. Zij noemden de state naar Augustinus Lycklama à Nijeholt (1670-1744). Dit was de belangrijkste bezitter van gronden en vaarten anno 1702; compagnon van de 'Heeren Compagnons' en grietman van Opsterland. Vandaar dan ook de naamgeving. De state was gesticht voor eigen gebruik door de compagnie als vergader- en verblijfsgebouw. Het gepleisterde huis werd in 1878 verkocht en kreeg toen zijn eclectische details. Het topvenster hoort bij een verbouwing uit 1912. Meer informatie lees je op het informatiepaneel.

4 Cachot

Vaart Zuidzijde 88
8426 AH Appelscha

Bij het cachot (cacher is Frans voor opbergen) ga je terug in de tijd. Rond 1900 werd er van rijkswege een onderzoek ingelast naar de inrichting van zogenaamde bewaarplaatsen. Ieder dorp diende zo'n verblijf te hebben, maar in Appelscha werd het pas in 1921 gerealiseerd: een kleine gevangenis voor kortstondige opsluiting met dikke muren, ramen zonder glas en dubbele tralies. Verwarming en verlichting ontbraken. Hier zie je een tentoonstelling met attributen die te maken hebben met het leven in de gevangenis. Achter vind je de twee kleine verblijven waar men vroeger de roes kon uitslapen. Je ziet hier een tweetal arrestanten en ook de plaatselijke veldwachter! Ook de schandpaal ontbreekt niet en wat is er nu mooier dan een foto van jou aan de schandpaal? Een vrijwilliger en een 'boef' met enige bewegingsvrijheid, geven je graag nadere uitleg. Ook vertellen zij graag meer over het beleid van Vrouwe Justitia door de jaren heen en de rond Appelscha gelegen justitiële instellingen die destijds vielen onder de Maatschappij van Weldadigheid.

5 Sluiswachterswoningkje

Vaart Zuidzijde 90
8426 AH Appelscha

Op dit adres zie je een prachtig origineel sluiswachterswoningkje, waarvan het voorste deel dateert uit midden 19e eeuw. In de loop van de 20e eeuw kreeg het een aanbouw. Aanvankelijk had de sluiswachter 24/7 dienst. Er zijn originele bouwtekeningen van de woning te bekijken en de tuin is vrij toegankelijk. De eigenaren vertellen graag meer over de geschiedenis van deze woning.

6 De oude Boerestreek

Boerestreek 18, 20, 22
8426 BP Appelscha

Van deze drie adressen zijn de gevels vanaf de straat te bewonderen. De woningen zijn niet van binnen te bekijken en de tuinen en erven zijn niet toegankelijk. Voor nadere uitleg staan er twee informatiepanelen van historische-route.nl, die iets over de geschiedenis toelichten.

7 Laboratorium voor röntgenonderzoek

Sanatoriumweg 1
8426 GL Appelscha

In 1925 werd op het terrein van het huidige Olmen Es in Appelscha het laboratorium voor röntgenonderzoek gebouwd. Het was onderdeel van het sanatorium van toen. Je kunt hier een rondwandeling maken over het terrein en het gebouw bezichtigen. Het gebouw is ontworpen door O.M. Meek, wiens aannemersbedrijf ook het laboratorium bouwde. Het gebouw heeft een toren die veel weg heeft van een kerktoeren. Bekijk het uurwerk maar eens! Enthousiaste vrijwilligers vertellen graag meer over de rijke geschiedenis en bijzondere elementen van deze locatie. Op deze locatie kun je ook een drankje kopen.

